

Literatuur, Artikelen en Arresten

Rechten | Universiteit Utrecht

2026 - 2027

UURE-610-046 | €9,95

Tentamengericht | Overzichtelijke structuur

Sinds 1994 | Beoordeeld met een 8,2

| Slim
Academy

1 maand lang *gratis* samenvattingen ontvangen?

Maak het studeren makkelijker, nu de 1ste maand gratis bij het afsluiten van een jaarabonnement!

De voordelen:

- Beschikbaar op papier en/of digitaal.
- **Goedkoper** dan het bestellen van pakketten of losse producten.
- Voeg **oefenvragen en flashcards** toe voor de goedkoopste prijs.
- Altijd en overal leren met de onze app.
- De **meest complete studiehulp** als eerst beschikbaar voor abonnees!
- Je hoeft je het hele jaar geen zorgen te maken over je materialen.

Hoe werkt het:

- 🌐 Ga naar www.SlimAcademy.nl
- 🔍 Zoek jouw studie in ons keuzemenu
- ⊕ Voeg het abonnement toe aan je winkel mandje
- 🏷️ Voer de code '**SLIMSTART**' in om de eerste maand gratis te krijgen

Slim
Academy

Welkom bij Slim Academy!

Voor je ligt de **literatuur, arresten, artikelen samenvatting** van het vak **Grondslagen van Recht** dat je volgt in blok 1 van het eerste jaar van de bachelor Rechtsgeleerdheid aan Universiteit Utrecht. In dit vak leer je wat het recht daadwerkelijk inhoudt en op welke manieren je kan kijken naar het recht.

Met Slim Academy willen we jou helpen slimmer te studeren. Dat doen we door de kern van de leerstof helder samen te vatten, complexe onderwerpen te versimpelen en je de juiste hulpmiddelen te geven om actief te oefenen. Voor een optimale voorbereiding op je tentamen raden we je aan gebruik te maken van ons volledige aanbod. Voor dit vak zijn de onderstaande producten beschikbaar.

Product	Inhoud	Content	Versies
Samenvatting Literatuur	De belangrijkste begrippen en theorieën met een heldere uitleg die is voorzien van voorbeelden over alle opgegeven tentamenstof.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Samenvatting Hoorcolleges	Een overzicht van de belangrijkste punten die tijdens de hoorcolleges zijn behandeld, zodat je niets mist van de stof die aan bod is gekomen.	Week 1 t/m 7	✓ App ✓ Papier
Oefenvragen	Interactief oefenen in de leeromgeving. Zo kun je nagaan of je de stof volledig beheerst en weet je beter wat je kunt verwachten op het tentamen.	• 7 sets; • 250+ vragen	✓ App
Flashcards	Kaarten die je helpen om definities, schema's en kernbegrippen snel te herhalen, zodat je op een actieve manier leert en de stof sneller en beter onthoudt.	• 7 sets; • 150+ kaarten	✓ App

Contact

Heb je vragen over ons aanbod, de levering van je samenvattingen of iets anders? Neem gerust contact met ons op via **06 81 60 19 60** of stuur een e-mail naar **klantenservice@slimacademy.nl**.

Feedback geven

Kan je ons vertellen wat er mis is met de geselecteerde tekst?

Verstuur feedback

Fout gevonden?

Geef het door en wij zorgen dat de samenvatting snel wordt bijgewerkt!

Hoe werkt het?

- Selecteer de tekst
- Klik op het vlaggetje
- Verstuur je feedback

Deze samenvatting is alleen voor persoonlijk gebruik en mag niet worden gekopieerd of verspreid. De tekst is opgesteld naar eigen inzicht van de auteur en bedoeld als ondersteuning bij het studeren. Raadpleeg altijd de originele bronnen.

Digitale en papieren updates

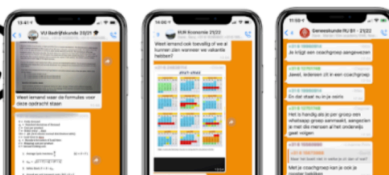
Bij Slim Academy ontvang je **iedere week een digitale update van de samenvatting**. Aan het begin van het blok zijn nog niet alle lessen geweest, daarom vullen wij de samenvatting wekelijks aan zodra onze auteurs de nieuwste lesstof hebben gevolgd. Zo blijft de inhoud **actueel, betrouwbaar en van hoge kwaliteit**. Je hoeft dus niet te wachten tot het einde van het blok: elke week komt er een nieuw deel beschikbaar. In het onderstaande overzicht zie je **wanneer welke stof digitaal beschikbaar is**.

Later in het blok bundelen we alle wekelijkse updates tot één overzichtelijke, **papieren samenvatting**. Deze wordt op **20 oktober 2026** verstuurd en bevat **week 1 t/m 6**. Omdat **week 7** pas later in de lessen wordt behandeld, is dit onderdeel **uitsluitend digitaal in de app** beschikbaar. Komt er later in het blok nog nieuwe stof bij? Geen zorgen! Zodra die verschijnt, vatten we alles snel samen en sturen we een update in de app.

Stof		Datum
Week 1	Week 1. Wat is recht? Een eerste kennismaking	07-09-2025
Week 2	Volgt	
Week 3	Volgt	
Week 4	Volgt	
Week 5	Volgt	
Week 6	Volgt	
Week 7	Volgt	

JOIN DE WHATSAPP GROEP

- ✓ Chat met jouw mede-studenten
- ✓ Stel al jouw (studie)vragen aan onze studie-experts
- ✓ Krijg extra oefenvragen om jouw kennis te testen
- ✓ Krijg gratis voorbeeldsamenvattingen

We wensen je veel succes met studeren en het behalen van je tentamens!

Team Slim Academy

Inhoudsopgave

Welkom bij Slim Academy!	1
Digitale en papieren updates	2
Digitale en papieren updates	3
Inhoudsopgave	4
Week 1. Wat is recht? Een eerste kennismaking	5
Literatuur	5
Week 2: Wat is recht? De casus van de grotverkenners	15
L. L. Fuller, 'Casus The Speluncean Explorers'	15
Week 3. Recht en regels	17
S. Ratnapala, Jurisprudence 'Legal formalism and legal positivism'	25
J.H. Nieuwenhuis, 'Recht als onrecht'	25
C. Smith en H. Kloosterhuis, 'Een onrechtvaardige wet is geen wet'	26
EHRM 22 maart 2001, EHRC 2001/31(K.-H. W. t. Duitsland)	27
Week 5. Jurisprudentieanalyse	29
Hoofdstuk 2	29
Hoofdstuk 3	30
Jurisprudentie	32
Week 6. Recht en beginselen	35
Hoofdstuk 3	35
Hoofdstuk 6	36
W.J. Witteveen, De geordende wereld van het recht	38
Jurisprudentie	39
HR 10 juni 1910, W 9038 (Zutphense juffrouw)	39
HR 31 januari 1919, NJ 1919, p. 161 (Lindenbaum/Cohen)	39
Week 7. Rechtsvinding en rechtsvorming	41
Hoofdstuk 14	41
Hoofdstuk 3	42
Artikel. Tussen Montesquieu en Judge Dredd	43
Artikel. Runescape	43
Jurisprudentie	44
HR 23 mei 1921, NJ 1921/564 (Elektriciteit)	44
HR 20 november 2001, NJ 2003/632 (Mensenroof)	44
HR 31 januari 2012, NJ 2012/486 (Runescape)	45

Week 1. Wat is recht? Een eerste kennismaking

Literatuur

Introductie

In deze hoofdstukken bespreken we de eerste kernbegrippen van het recht. We kijken naar wat rechtsregels zijn, welke functies zij hebben en hoe het recht ons gedrag en de samenleving ordent en stuurt. Daarnaast behandelen we verschillende soorten regels en staat de centrale vraag 'wat is het recht?' centraal.

Voor deze week is de volgende stof samengevat:

Hoofdstukken 1 en 2 van M. de Blois, Grondslagen van het recht 1 – Hoofdpijnen, Den Haag: Boom juridisch 2022 (elfde druk);

Hoofdstuk 1 van J. Tigchelaar, Grondslagen van het recht 1 – Vaardigheden, Den Haag: Boom juridisch (zesde druk).

Inleiding:

Deze week worden de eerste kernbegrippen van dit vak uiteengezet. De vraag 'wat is het recht?' staat centraal.

Rechtsregels

Rechtsregels hebben verschillende functies. Rechtsregels verschaffen ons namelijk informatie. Op deze manier kunnen we te weten komen welke rechten en plichten we zelf hebben en welke rechten en plichten anderen hebben. Daarnaast weten we op grond van de rechtsregels hoe we ons behoren te gedragen en wat we van anderen mogen verwachten. Tevens bepalen en sturen rechtsregels ons leven.

Soorten regels

Sociale regels zijn algemeen aanvaarde regels in een maatschappij. Deze sociale regels worden onderverdeeld in drie categorieën.

- Ten eerste kunnen sociale regels **groepsregels** zijn, deze regels geven aan hoe de leden van een groep zich behoren te gedragen;
- Ten tweede zijn er **morele regels** waarin normen en waarden een rol spelen en betrekking hebben op fundamentele levensvragen, zoals euthanasie en abortus;
- Ten derde zijn er **regels van beroepsethiek**. Deze gaan over de uitoefening van het beroep op een juiste en zorgvuldige wijze, zoals het beroepsgeheim van artsen.

Rechtsregels en sociale regels kunnen met elkaar **overlappen**. Een rechtsregel kan namelijk iets verbieden wat ook sociaal onaanvaardbaar wordt gevonden, zoals diefstal en doodslag. Soms verwijst een rechtsregel naar een sociale regel en verbindt aan die regel juridische gevolgen, zoals de natuurlijke verbintenis (art. 6:3 BW). Anderzijds zijn rechtsregels soms in strijd met sociale regels. Abortus is bijvoorbeeld strijdig met morele opvattingen van sommige godsdiensten. Verder zijn rechtsregels en andere sociale regels de enige regels die de 'overtreder' van de regels aanpakken. Wie zich namelijk niet gedraagt volgens de regels van de eigen sociale groep merkt daarvan de gevolgen.

Rechtssysteem

Een rechtssysteem bestaat uit juridische regels en juridische instituten die de samenleving en het sociale leven ordenen en sturen. Dit is gericht op de verwezenlijking van bepaalde doelstellingen.

Functies van het rechtssysteem

De volgende functies worden onderscheiden in de rechtssociologie:

- Recht richt zich op vaste **gedragspatronen** in de samenleving, waarop men zijn handelen op elkaar afstemt. Hierdoor schept het een sociale orde;
- Het aanmoedigen van vreedzame **conflictbeslechting** is een functie van het rechtssysteem. Door een derde objectief te laten beslissen kan een rechtssysteem voorkomen dat het 'recht in eigen handen' wordt genomen;
- Iedere burger heeft het recht op **individuele ontplooiing**. Op deze manier kan iedereen zichzelf ontwikkelen en bestaat er vrijheid om het leven op een eigen manier in te richten;
- Er moet een eerlijke en doelmatige verdeling zijn om de goederen rechtvaardig te verdelen in de samenleving;
- Sociale verandering wordt in vaste banen geleid door de geordende veranderingen met behulp van inspraak van leden van de samenleving of hun vertegenwoordigers.

Functies van de staatsorganen

De staat, oftewel de overheid, heeft een belangrijke taak bij de verwezenlijking van de doelstellingen van het rechtssysteem. De staat heeft verschillende organen die ieder hun eigen functie uitoefenen.

Deze organen kennen de volgende functies:

- *Het vaststellen van algemene regels* behoort tot de categorie **wetgeving**. Dit zijn regels met betrekking tot het handelen van burgers en organisaties (privaatrecht), voorschriften voor het handelen van overheidsorganen onderling en regels met betrekking tot de rechtsverhouding tussen de overheid en particulieren;
- *Het uitvoeren en toepassen van regels* door overheidsorganen, ingesteld door de overheid, valt onder de categorie **bestuur**. Dit betreft het handhaven van de regels;
- De rechter *oordeelt* of en hoe de overtreding heeft plaatsgevonden. Dit valt onder de categorie **rechtspraak**.

Deze drie categorieën van functies worden ook wel de Trias Politica genoemd.

Soorten rechtsregels

Het recht bestaat grotendeels uit regels die het gedrag van burgers beïnvloeden en sturen. Er zijn verschillende normen vastgelegd in rechtsregels. Zo zijn er **gedragsnormen**, oftewel rechtsregels die een gedraging kunnen gebieden, verbieden of toestaan (strafrecht). Daarnaast betreffen **sanctienormen** regels die aangeven welke sanctie kan volgen op een overtreding van de gedragsnorm. In het strafrecht is de sanctienorm vaak straf. In andere rechtsgebieden kan de sanctie ook de toepassing van bestuursdwang zijn, zoals het wegslepen van een auto. Ook zijn er **bevoegdheidsverlenende normen**. Deze normen regelen de macht die staatsorganen hebben om rechten en plichten vast te stellen of bepaalde handelingen te verrichten. De bevoegdheid moet zijn vastgelegd, anders neemt het gevaar van willekeur en aantasting van de rechtszekerheid toe. Het vastleggen van deze regels ter voorkoming van onder andere willekeur, wordt het legaliteitsbeginsel genoemd.

Positiviteit, gelding en effectiviteit van recht

Rechtsregels zijn regels die op een bepaalde tijd in een bepaalde rechtsgemeenschap voorkomen. Zij komen in verschillende maten voor.

Positiviteit

Positief recht is het recht dat in een bepaalde gemeenschap door mensen vastgesteld of erkend is. Het **ideale recht/wenselijk recht** is het recht dat men wenst en nastrevenswaardig vindt en wat per groep kan verschillen. Ook is het ideale recht niet door mensen vastgesteld. Er is een maatstaf voor kritiek op het positieve recht. Deze maatstaf bestaat uit het ideale recht en rechtvaardigheid. Wanneer de rechtsregels geen écht recht zijn, spreek je van onrechtvaardig positief recht of een onrechtvaardige positiefrechtelijke regel.

Overeenkomstig ideaal recht: rechtvaardig.

Overeenkomstig positief geldend recht: rechtmatig.

Gelding

Positieve rechtsregels zijn verbindend, oftewel een rechtsregel heeft op een bepaalde plaats en tijd voor een bepaalde groep personen aanspraak op gehoorzaamheid. Deze rechten, plichten of bevoegdheden zijn juridisch afdwingbaar (**bindend**). Ideaal recht is *niet juridisch afdwingbaar*, maar soms komt dit wel overeen met een positieve rechtsregel.

Effectiviteit

Met effectiviteit wordt bedoeld dat het recht in een samenleving daadwerkelijk gehoorzaamd dan wel **toegepast of gehandhaafd** wordt. Niet alle positieve rechtsregels in ons rechtssysteem zijn effectief, sommige regels worden namelijk niet nageleefd. Ook kan de overheid een overtreding van rechtsregels toelaten, wat ook wel '**gedoogbeleid**' wordt genoemd.

Een rechtsregel is niet effectief wanneer de omstandigheden zo veranderd zijn dat de situatie waarvoor de rechtsregel bedoeld was zich niet meer voordoet. Ook kan een rechtsregel in strijd zijn met een andere rechtsregel en wordt hij door de rechter onverbindend verklaard. Ook kunnen de opvattingen in de samenleving haaks op de rechtsregel staan en het kan zo zijn dat het recht nog niet aan die nieuwe opvattingen is aangepast. Het recht loopt wat dat betreft achter op de sociale werkelijkheid of wenselijkheid. Bij effectiviteit gaat het om **gradaties**. Als er veel diefstallen zijn, betekent het namelijk niet zozeer dat de strafwetgeving in het geheel niet effectief is. Het gebrek aan effectiviteit zit hem dan in de kwaliteit van wetgeving of in de gebrekkige naleving van de wet.

Twee betekenissen van 'recht':

In juridisch taalgebruik heeft het recht twee betekenissen. Er bestaat namelijk **objectief** en **subjectief recht**.

Objectief recht

Het objectieve recht is het **geheel van rechtsregels**, waarbij het Nederlandse objectieve recht uit de verzameling van alle Nederlandse rechtsregels bestaat.